

Platíme ústavy a nemáme na komunitní zařízení, tvrdí expertka. „Nemůžeme je zavřít,“ namítá asociace

8. leden 2025

Pro a proti

Přeměna velkých ústavů na menší komunitní zařízení a služby pro lidi s handicapem je pomalejší, než by bylo potřeba, řekl ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL) na akci Noc důstojnosti. „Je potřeba opustit starý způsob, který není jenom vázaný na ústavy,“ navrhuje pro Český rozhlas Plus předsedkyně Jednoty pro deinstitucionalizaci Terezie Hradilková. „Je to proces, který je nákladný,“ reaguje prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb Jiří Horecký.

Paní Hradilková, je podle vás možné zcela opustit systém institucionalizované péče? Sama připouštíte, že není dostatek komunitních center.

Hradilková: Ano, jsem o tom přesvědčena. Moderní evropský sociální model je, že je potřeba opustit starý způsob, který není jenom vázaný na ústavy, ale na celý systém fungování sociálních služeb a samozřejmě jejich financování.

A bude ale dostatek osobních asistentů, pečovatelů a podobně? Abychom se přesunuli ke komunitní péči.

Hradilková: Nemůžu předpokládat zaměstnanost a tak dále, ale v sociálních službách v současné době není moc velký zájem lidí o tuto práci. Učím i na Univerzitě Karlově a vidím, že mladé studenty odrazuje právě to, že by měli jít pracovat někam do ústavu.

A ti, kteří chtějí dělat dobrou sociální práci, tak si už v současné době představují, že půjdou do terénních nebo ambulantních služeb.

I mentálně postižení mají svou důstojnost, říká předseda spolku Děti úplňku Petr Třešňák

Pane Horecký, i vy připouštíte, že je potřeba transformovat systém směrem od velkých ústavů? Existují alternativy, jakým způsobem systém transformovat?

Horecký: Určitě existují, ale jsou nákladné. Samozřejmě můžeme uzavřít nevhodné pobytové zařízení – takzvané ústavy, které byly zejména před rokem 1989 zřizovány pro to, aby se osoby se zdravotním postižením izolovaly od většinové společnosti.

Ale musíme to dělat s paralelním vybudováním kapacit ambulantních terénních služeb. Anebo přeměnou na menší pobytové služby takzvaného komunitního typu, jako jsou například chráněné formy bydlení.

Částečně se to daří, protože od roku 2008 se snížil počet lůžek v domovech pro osoby se zdravotním postižením o 4000, což znamená o 26 procent. Teď je těch lůžek 11 000. Za mě by bylo ideální, kdybychom jich měli jen 3 až 5 000.

Ale je to nákladný proces, který se dělal v minulosti a stále dělá s pomocí a podpory z evropských zdrojů. Samozřejmě nejde jenom o peníze. Je to nákladné i procesně a trvá to déle, než bychom si představovali, jak říkal i pan ministr.

Dva paralelní systémy

To zní logicky, že je potřeba mít kapacity, kam umístit klienty z ústavů, které byste vy, paní Hradilková, uzavřela. Že zkrátka neskončí na ulici.

Hradilková: Samozřejmě o tom vůbec není řeč. To v deinstitucionalizaci není, že by někdo šel na ulici.

Tak máme tu paralelní kapacity?

Hradilková: Je potřeba je rozšiřovat a budovat. Ale neznamená to budovat jenom další zařízení.

Sice se 12 ústavů zrušilo, ale v České republice jich je stále víc než 450. Takže stále platíme jejich opravy, růst jejich kapacit, a to ubírá peníze na růst kapacit v komunitě. A tyhle dva paralelní systémy, to je to nejdražší.

Zdravotní postižení je v Česku stále něco nevšedního. Žije tu ale milion handicapovaných, zdůrazňuje nevidomá právnička

Pojďme prosím ještě k číslům. Pane Horecký, vy jste říkal, že se snižuje počet klientů o čtyři tisíce. Paní Hradilková říká, že máme 450 ústavů a z toho bylo zrušeno 12. Pojďme si to nějak sečíst a potrhout.

Horecký: Museli jsme taky rozlišovat, o jaké takzvané ústavy jde. Domů pro osoby se zdravotním postižením je něco přes stovkou, nějakých 117. Že se snížil počet lůžek o 26 procent za 15 let, to považuji za částečný úspěch. Mělo to jít ještě rychleji a má to jít rychleji.

Když skončilo 12 zařízení, tak to neznamená, že právě tam bylo těch 4000 lůžek. Paralelně se také snižuje kapacita jiných zařízení. Zavírají se různé menší budovy a patra a podobně. A ne vždycky je nutné vybudovat nějaký rodinný dům a byt.

Někdy je potřeba zajistit pečovatelku, osobní asistenci, denní stacionář, nějaké respitní služby a podobně. Protože každý klient, který je nyní třeba v pobytové službě, potřebuje trošku jinou intenzitu péče. Je potřeba to rozlišovat. A to také trvá nějakou dobu.

Je rozhodování o sociálních službách zpolitizované? Zlepšila se v ústavech ochrana proti špatnému zacházení? A nehrozí, že by Česko přišlo o evropské fondy, které na transformaci systému sociální péče získalo? Poslechněte si celý pořad Pro a proti.

autoři: [Karolína Koubová](#), [bko](#)

SDÍLET:

Všechny díly pořadu na [mujRozhlas](#) >

SOUVISEJÍCÍ